

Ekstraordinært rådsmøde for udenrigsanliggende den 20. februar 2014 - bidrag til samlenotat

Ukraine

KOM-dokument foreligger ikke.

1. Resumé

Det ekstraordinære rådsmøde er indkaldt på baggrund af situationen i Ukraine, der i den indeværende uge er eskaleret voldsomt. Efter at det ikke lykkedes oppositionen at fremsætte forslag i parlamentet om genindførelse af forfatningen fra 2004 kom det til endog meget voldelige sammenstød. Torsdag formiddag rapporteres der i medierne om 25 døde, heriblandt ti politifolk og en journalist. Drøftelsen på rådsmødet forventes primært at vedrøre EU's muligheder for konkrete handlinger, herunder restriktive tiltag, mod de direkte ansvarlige for myndighedernes hårdhændede fremfærd i indeværende uge.

2. Baggrund

Situationen i Ukraine er særdeles flydende, både politisk og sikkerhedsmæssigt. De seneste dages voldelige sammenstød mellem politi og demonstranter har været de voldsomste siden de regeringskritiske demonstrationer begyndte den 21. november 2013, hvor den ukrainske regering valgte at suspendere forhandlingerne med EU om undertegnelse af en associations- og frihandelsaftale (AA/DCFTA). Torsdag formiddag rapporterede indenrigsministeriet om 25 døde, heraf en journalist og ti politibetjente. Det lykkedes ikke politiet at rydde Uafhængighedspladsen onsdag aften og torsdag middag var der ifølge lokale medier stadig ca. 5000 demonstranter til stede. Blandt demonstranterne er der over de seneste måneder opstået flere yderligtgående og voldelige fraktioner. Regeringens specialstyrker og i nogen grad politiet har udvist hårdhændet adfærd og unødigt brug af magt overfor demonstranterne. Der er rapporter om brug af molotovcocktails, skud fra biler og gentagne tilfælde af grov vold.

Både EU's høje repræsentant for udenrigs- og sikkerhedspolitik Ashton, præsident Van Rompuy samt kommissionsformand Barosso har i officielle udtalelser fordømt volden og opfordret Ukraines politiske ledelse til at gå i spidsen med hensyn til at finde en politisk løsning.

Med de seneste dages voldsomme sammenstød er demonstrationer blusset op ad tre omgange siden slutningen af november. I første omgang umiddelbart efter suspensionen af forhandlingerne med EU i november og i anden omgang efter den 16. januar 2014, hvor det ukrainske parlament vedtog en række love, der bl.a. formodes at få en indskrænkende effekt på ytringsfriheden og forsamlingsfriheden, herunder mindske mulighederne for at demonstrere. Lovene blev senere ophævet på grund af uregelmæssigheder i vedtagelsesprocessen.

3. Formål og indhold

På det ekstraordinære udenrigsministermødet den 20. februar forventes en drøftelse af situationen i Ukraine samt EU's håndtering heraf. Drøftelsen forventes særligt at handle om hvilke sanktioner, der bør undersøges, herunder hvorvidt de bør målrettes de direkte ansvarlige for volden, eller om sanktioner mod den politiske ledelse også kan komme på tale.

Desuden forventes en drøftelse af sanktionernes indhold, hvor forventningen er, at blandt andet forbud om indrejse, fastfrysning af aktiver og en våbenembargo vil komme på tale.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at medlemslandene vil give udtryk for stærk kritik af voldsanvendelsen i Ukraine og særligt regeringens håndtering heraf. Det forventes desuden, at en lang række af medlemslande vil støtte, at EU ser på muligheden for målrettede sanktioner.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen følger udviklingen omkring demonstrationerne i Ukraine tæt. Fra både Danmarks og EU's side er der udtrykt fordømmelse af brugen af vold og kraftigt opfordret til, at der findes en fredelig løsning på den politiske krise. Fra dansk side har der desuden været opfordret til, at OSCE og Europarådet inddrages i processen om en politisk og fredelig løsning.

På spørgsmålet om sanktioner har det indtil nu været den danske holdning, at man generelt skal være påpasselig med at indføre disse, da de ofte ikke har nogen effekt, eller i Ukraines tilfælde ligefrem kan virke mod hensigten, fordi det bliver sværere at flytte Ukraine i retning mod EU. Situationen er nu imidlertid så tilspidset, at regeringen agter at støtte sanktioner på de tre områder nævnt ovenfor, det vil sige indrejseforbud, indefrysning af aktiver og en generel våbenembargo.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Det Østlige Partnerskab er senest forelagt Folketingets Europaudvalg den 10. februar 2013 til orientering.